

OD ISTE AUTORKE

DNEVNIK SRPSKE DOMAĆICE

AZBUKA MOG ŽIVOTA

TRAŽI ME

TVOJ ANĐEO ČUVAR

MIRJANA

BOBIĆ

MOJSILOVIĆ

MUŠKA AZBUKA

Naslov originala

Mirjana Bobić Mojsilović

MUŠKA AZBUKA

Copyright © 2018, Mirjana Bobić Mojsilović
Copyright © 2018 ovog izdanja, Laguna

MUŠKA AZBUKA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Nisam mogao da spavam. Ne patim baš od nesanice, to mi se retko događa, pogotovo ako popijem koju čašu vina, spavam kô bebica, ali noćas, noćas ne mogu da zaspim. Trebalo je, izgleda, više da popijem, mada smo sljuštili skoro tri flaše vina, od toga sam sâm sigurno popio dva šardonea, plus ona dva-tri viskija pre toga, ali nije me uhvatilo. San mi ne dolazi na oči. Ugasio sam lampu i već jedan sat se vrtim po krevetu. Nije to, izgleda, samo zbog vrućine, zbog koje ležim na tom krevetu go, kao Adam, majke mi, i sam na svetu.

Pokušavao sam da zamislim Cecu, dobru staru Cecu kako mi stavlja ruku na šlic, u mojoj staroj kancelariji, njenu mesnatu šaku sa noktima ofarbanim u svetloplavo, i kako mi otkopčava rajsferšlus na farmerkama, dok drugom rukom uzima moju i stavlja je na svoju sisu, smeštenu u crveni brushalter punjen sunderom, to mi je pošlo za rukom, lako; i onda, pokušavao sam da se setim njenog pogleda, njenog treptaja, dok kleči preda mnom,

pokorna i predana poslu lične sekretarice vlasnika ozbiljne trgovinske firme, utopljena u taj fantastični kadar koji posmatram odozgo. Dobra verna Ceca, pitao sam se gde li je sada, dok sam pokušavao da prizovem tu prljavu, sirovu staru sliku: oko krune njene plave kose sa crnim izraskom (bezobrazne misli, koje me posećuju često kad sam sâm, povezujem s tom ženskom aljkavošću – obojena kosa i dva centimetra crne istine na temenu) prostire se inspirativni dezen bordo tapisona sa hrizantemama. Ali zajedno sa slikom njenog karmina koji je razmazan oko tih mokrih usana, i sećanjem na krejon koji se topi pod njenim krupnim smeđim očima uprtim u mene, to je taj pokorni pogled apsolutne predanosti koji me uzbuđuje – na pamet mi pada kako je taj grozni tapison stigao kao kompenzacija iz jednog posla sa onim debelim Radvanom, iz Pizde Materine na Moravi, ili kako se zvaše, njegova masna tintara i razvaljena usta dok sisa praseća rebarca u kafani kod Milije, na Auto-komandi, i kune se u rođenu decu da će da plati najkasnije za trideset dana, a možda i pre, ta njegova masna glavudža, sa razjapljenim usnama i jezikom kojim se oblizuje, odjednom se spušta na moje butine.

Alooooo! Šta je ovo???

Ceco, izvini, noćas nam neće ići. Odustao sam.

I, prepustio sam se tišini.

Pod plavičastom svetlošću mesečine koja je titrala u prozoru, posmatrao sam crne obrise sobe. U ogledalu plakara, bio sam samo siva mrlja, torzo naslonjen na naslon kreveta. Senka. Noć je toplo zujala napolju, u tri ujutro sve je zamrlo. Zamrlo. Umrlo. Nijedan automobil nije prošao ulicom, nijedan zvuk, ništa, osim što odjednom čujem

svoje sopstveno disanje, škriputavi meh mojih pluća, i nekako se prepadnem.

Dva kofera su tu. Na neki način, moj život, tu, pored kreveta.

Rekla je da je sve ispeglala. Mislim, nije to ni morala da mi kaže. Znam da je sve ispeglala i oprala.

Samo sam ih spustio tu, pored francuskog ležaja. Došao sam, spustio ih, svukao se i legao.

Pored trake za trčanje, nazirem Anine baletanke.

Mali gorki osmeh preleti mi preko usana, ali to niko ne vidi.

Koji mi je? Uši su mi odjednom zaglušile, otvaram usta i pokušavam da uzmem vazduh, ali pluća kao da su mi se odjednom smanjila, šta je, brate, ovo?!? Srce počinje da udara kratkim brzim udarcima, nije valjda, nije valjda?!? Vrućina je nepodnošljiva, a obliva me odjednom ledeni znoj.

Goran je u bolnici, juče sam saznao. Zašto sad mislim o tome? Srce. Jebote, to se događa mojim ortacima, odjednom! Ali ja sam zdrav kao dren.

Nije valjda čuka? Otvaram usta, ali ne mogu da udahnem. Bum-bum-bum. Usta su mi suva, a iz grudi kao da će da mi iskoči Osmi putnik.

Napada me mrak, tišina, leto, ovaj avgust, ova noć. Utvare daviteljke, sklanjajte svoje lepljive prste sa mog grla!

Udario sam se jako pesnicom u srce. Kašljucnuo sam, uhvatio vazduh i obrisao znoj sa čela. Lakše sam disao, ali u grudima mi je skakutalo nešto zastrašujuće. Poslednji ropac? Upalio sam lampu i polako ustao. Rukom sam se uhvatio za dovratak, i napravio nekoliko opreznih koraka,

poput nekakvog usranog dedekanje. Ukapirao sam da je u pitanju strah, strašan strah koji mi se odjednom okačio na noge, ali nisam mogao da ga otresem. Nadirao je odasvud, plavio me. Kolena su mi klecala.

U ogledalu, iznad lavaboa u kupatilu, video sam svoje blede lice. Lice obojeno sivlom panike, i pomisao da je to – to: kraj. Nije valjda ovo kraj, u ovom belom kupatilu sa pločicama boje slonovače, koje miriše na *Bulgari* osveživač vazduha, i u kome se još uvek trudim da ne ostavim nikakvu fleku za sobom?

Ne, nije kraj. Ne može da bude kraj, saberi se!

Opalio sam sebi mali šamar, pa još jedan, da se osvestim, da se uključim, ja sam sijalica koja treperi.

Delovalo je. Upalio sam se.

Pio sam vodu iz ruke i umivao se kao da sam na hodočašću. Laptao sam taj tok, tu hladnu bujicu iz česme, kao da pijem samu snagu života, polivao sam vrat i lice, prskao sam se poput patke u fontani, i dah-dah, uz srk-srk-srk, polako se vraćao u normalu. Nije mi ništa, nije mi ništa, smiri se.

Dobro je, hvala ti, Bože, što mi nije ništa, šaputao sam poput nekog klinca i kezio se zahvalan što je ovo bila samo „moša“. Zuca sudbine.

Neću spavati, ali neću ni umreti.

Smrt. S M R T, kažem glasno.

Četiri suglasnika spojena, oštra reč, reč koja seče; smrtonosna je i ta reč i pomisao na nju. Smrt, useravajuća pomisao, utvara, smrt i s njom u vezi strah, isto, mnogo suglasnika zajedno, i reč srce! S r c e! Dobro je srce, moje srce je dobro, puls se smiruje, nije mi ništa, nije mi ništa! Samo malo straha u srcu koje je krto (još jedna oštra reč, K R T O) poput stakla, krv (o, Bože!, još jedna ovakva reč,

K R V!), koja mi se malo uzburkala od straha iz srca. Ali sad je sve okej.

Dobro sam. Biću dobro. Mada, i nisam baš bio siguran.

Odvukao sam se do kuhinje i nalio dva prsta konjaka.

Seo sam na kožni trosed, podigao noge na stočić i upalio radio, sva sreća te noću nema nikakve priče na radiju, samo muzika, dobra neka muzika, Elvis je pevao „*Are you lonesome tonight*“, * usamljen sam kao nikad, još uvek sam malkice drhtao, ali se pesak ove pustinske oluje polako slegao, trnci u nogama i rukama sporo su jenjavali, ali dobar gutljaj konjaka opustio me je poput kevinog zagrljaja. Nasmešio sam se na tu pomisao, na klinačko poređenje koje mi nikada nije palo na pamet, a sad je tako leglo.

Dobar je Elvis noću, strahovit je, i možda nije slučajno da pomisliš na kevu kad ti je baš frka, i pomislio sam kako bi me Ana ubila da me vidi kako sam seo golom zadnjicom na kožni trosed, ali ona sad nije tu, i konjak je radio kao dobra rečenica, disao sam opet normalno, puls mi se polako smirivao, i počeo sam da se smejem. Dobro je, sve je dobro.

Živ sam. Nije mi ništa, iako ne znam šta mi je, jebote, nikad mi se ovo nije desilo.

Preživeću ovu noć.

Iako je strah, poput lasice, vrebao iz prikrajka da ponovo napadne, neću se dati. Ni slučajno!

Uradiću ono što mi je rekla.

Krenuo sam da zapalim cigaretu, ali sam odustao. Sinoć sam ponovo propužio. Uzeo sam joj pola paklice, ali ipak neću da zapalim sad. Možda mi je od toga loše?

* Engl.: Da li si usamljena noćas.

Otpio sam još jedan dobar gutljaj. Čitao sam negde da je konjak neverovatno dobar, za srce, za pritisak. I moje srce je zdravo, ja sam zdrav i jak, ništa mi nije, nikad nisam imao problem sa pritiskom, možda je sve to samo od lošeg varenja? Nešto mi sinoć nije prijalo, mada su špageti lagana hrana i nisam mnogo pojeo.

Nije mi ništa, šaputao sam, i neću spavati, ionako mi se ne spava. Biće ovo jedna budna noć, bez panike, zatućiću je konjakom, uostalom, konjak greje, raspršuje strah.

Rekla je da je primenila tu jednostavnu tehniku i da joj je pomogla.

„Azbuka“, rekla je.

„Samo ređaš asocijacije po azbučnom redu. Bilo šta što ti padne na pamet, i pomaže. Skreće misli i ubija paniku.“

Rekla je: „Zato sam i napravila špagete. Kapiraš? Š, kao špageti. Š, kao šugo.“ Nasmejala se slatko, onim zvonkim smehom. Uvek zabaci glavu unazad kad se tako smeje, kretanka.

Njen smeh, zvončići.

„Naravno, pretpostavljaš“, dodala je, „i ti si bio u toj nasumičnoj azbuci. U, kao Uroš. Uvek!“

Progutao sam malu knedlu. A zatim sam progutao još malo konjaka.

Nisam baš kontemplativan tip, niti sam neka emocionalna gromada, ali me je to sad ponovo drpilo za srce. Ta rečenica „U, kao Uroš. Uvek“, uh, još uvek se razliva između mojih ušiju. Odjednom, osećam peckanje u očima.

S, kao suze. S, kao sinusi, mora biti da su mi otišli sinusi od klime u kolima. Šmrknuo sam i istrljao oči.

S, kao Srce.

Neću da mislim o srcu. Puls mi je sad dobar, sve je u redu. Konjak me opušta.

I, da li uopšte mogu da se setim kako ide azbuka?

АБВГДЂЕЖЗИЈКЛЉМНЊОПРСТЂУФХЦЧШШ.

Umem! Kao kad sam imao sedam godina. Ona nam je bila kao neka pesmica kad smo bili mali, a to je bilo u prošlom veku. Uskoro ću da napunim pedeset dve godine, što znači da azbuku nisam deklamovao skoro pola veka. Mator sam. Načet sam. Odakle mi uopšte takav izraz? Moj otac je bio godinu dana mlađi od mene kad je umro od infarkta, i svi su govorili „mlad čovek, šteta“. Stresao sam se na tu pomisao. Neću da mislim o smrti.

Pogled mi je skliznuo na stomak, i to je bilo utešno. Dobar je to stomak, sa mišićima, dobro se držim, pomislio sam i šljepnuo se po čvrstim *rectus abdominus** – nisam uzalud dve godine dizao tegove i ponavljao besomučne serije trbušnjaka u teretani. Dobar sam još uvek, živ sam, „Ž“ kao „život“.

Elvis je završio svoju pesmu i onda sam pomislio: majku mu, ovo nije normalno! Koja je ovo luda noć – na radiju su upravo pustili Aretu Frenklin „*You make me feel like a natural woman*“.**

Njena pesma.

Jebala mi je kevu noćas. Ona. Moja žena. Moja bivša žena. Vesna.

V, kao Vesna. V, kao voleti.

Kao da me je ponovo neka mala nežna pesnica udarila u nos. Vojska mrava spuštala mi se sa nozdrva na usne i bradu.

* Lat.: Stomačni mišići.

** Engl.: Ti činiš da se osećam kao prava žena.

Otvorio sam usta i počeo da ispuštam nešto nalik izdisaju, jauku i muzici: Aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa
aaaaaaaaaaaaa.

I, opustio sam se.

Obukao sam šorts i otišao po papir i olovku.

A

A, kao Areta Frenklin.

Kad god čujem tu stvar „*You make me feel*“, setim se: valjda muzika tome i služi, da prilepi neke trenutke u varljivi herbarijum uspomena. Jer, šta čovek uopšte pamti – fragmente, trenutke, muziku, sve ostalo je, to je izvesno, obrada, neka vrsta pisanja priče. Svaka autobiografija je romansirana, da se ne lažemo, život je, u stvari, samo utisak koji o njemu imamo. Nedavno sam pročitao gotivan stih one književnice „Od samog života, milion puta, važnija je njegova interpretacija“. I dopalo mi se. Zapamtio sam to. Jer, mora biti da uvek nešto dodamo: drage uspomene se, verovatno, još malo ulepšavaju, samo da bi se ponovo prizvala ta mala sreća. Prizivanje te male sreće, najbolji sport koji pametni sebi mogu da prirede. Jedino što ne može da se promeni jeste sećanje na osećanje koje smo imali u trenutku koji prizivamo iz bunara života. Eho. To su uspomene. Muzika je, verovatno, okidač za taj intimni slajd-šou, da nije tako, zašto bi ljudi uzdisali

i razvlačili face u blentave osmehe kad čuju neku pesmu koja im je obeležila neki trenutak u životu? „*Nights in white saten*“, * pada mi sad na pamet, stvar na koju smo imali prve stiskavce na gimnazijskim žurkama. Divne uspomene. Moje ruke na njenim leđima, njen stomak vrlo blizu mog, pritisak njenih grudi na mojim, mogu i sad to da osetim. Divota mladosti. Ili nešto od *Dorsa*, na primer „*Light my fire*“ **, ili nešto drugo, nezaboravno, iz našeg „doba nevinosti“? Ili to samo rade sredovečni papani moje generacije, kad se useru od pomisli da im je pola života već prošlo? Da silaze?

Ne bih rekao.

Ana, koja ima 36 godina, pada u sevdah kad čuje Toni Brekston, na primer. To sigurno nema nikakve veze sa mnom.

A meni je Areta Frenklin uspomena na tu staru sreću. Bio sam srećan. Izgleda da sam nekada sam to umeo. Nisam morao ništa da izmišljam. Bili smo mladi i bili smo srećni.

To je uspomena na Vesnu. Uvek postoji samo ta asocijacija. To je njena pesma. I to je taj trenutak: u donjem delu moje teget pižame, smaknutom na kukove, i u mojoj majici na tregere koja joj je spadala sa ramena, digla je ruke u stilu Stevana Filipovića *** i počela da peva sa Aretom Frenkilin. Uzgred, danas takve reklame, sa skakanjem i podignutim rukama, snimaju za paste za zube, kreme za noćnu negu ili za mobilnog provajdera. Samo ih je Anina

* Noći u belom satenu, *The Moody Blues*.

** Upali moju vatru, *The Doors*.

*** Čuveni spomenik narodnom heroju Stevanu Filipoviću u Valjevu, rad vajara Vojina Bakića. Stevan Filipović ima porednički podignute ruke.

agencija snimila nekoliko u poslednjih par godina. Tako danas izgleda reklama za sreću.

„*You make me feel like a natural women*“, pevala je glasno, dok sam se ja, zabezeknuto, tek probuđen, dizao na laktove na našem čuvenom dvosedu na rasklapanje, koji je neopisivo škripao svaki put kad bi se neko od nas dvoje promeškoltio na njemu, da vidim kakvo se to nedeljno jutarnje čudo dogodilo: a ona je urlala zajedno sa Aretom, gledajući me pravo u oči, pokazujući prstom na mene, kao da je u stanu bilo još nekoga.

Okej, shvatio sam, ja te činim pravom ženom, klimao sam glavom, i mislio kako je šašava. Preskočila je stakleni stočić, i fotelju, i jastuke sa dvoseda, po podu razbacane, u tom našem malom stanu, u kojem smo živeli kad smo se venčali, tek smo se bili uselili. Bio je to sladak život. Dolče vita. Držala je taj iznenađni koncert samo za mene, pojačavajući daljincem muziku na digitalnoj mini-liniji, koju nam je, sećam se, iz Singapura donela moja kuma Jelica, stjuardesa JAT-a, i vrtela je dupetom, i porednički je dizala ruke.

Dobra scena, optimistična i danas, posle toliko godina.

„Jesi normalna, šta te je spopalo?“, pitao sam, zevajući, smejući se, i gledajući je kako igra u toj pižami, plavoj, sa labavim lastišem, u kojoj su joj se videli kukovi. Čisti eros. Radost. Jutro. I sad, sasvim jasno mogu da prizovem tu scenu, sećam se čak i mirisa upravo skuvane kafe koji se širio tom našom jedinom sobom, kafe koja se pušila, tamo, na kuhinjskom pultu, i jasno vidim njen lepi mali devojački stomak, i taj labavi pojas moje pižame koji me sprečava da se okrenem na drugu stranu i odvalim još pola sata spavanja, jer divno ga je gledati, pali me taj labavi

pojas koji svakog trenutka može da spadne; i sećam se kako ona utišava muziku, i spušta glas, i obe ruke spušta na taj lepi stomak. Jasno se sada sećam svega, kao da sad gledam tu scenu.

„Trudna sam“, kaže, i baca se na mene, ponavljajući, tiho, „ju mejk mi fil.“

„Ponovi to“, kažem zbunjen, jebiga, zbunjen sam, šćućurila se pored mene, njena glava je na mojim grudima, kosa joj miriše na šampon, telo joj je gipko i divno, moja žena kaže „trudna sam“, i ja je ljubim, samo je ljubim, i ne znam šta da kažem, ne znam šta se govori u tim trenucima, valjda poljupci nešto govore.

Muškarci to, valjda, primaju drugačije. Nekako te zakuca ta vest. Zbunjena sreća. Srećna zbunjenost. Sve će da se promeni. Možda tada nisam reagovao kako je ona želela, ali uvek, i danas, i sad, kad iz magle uspomena doleprša ta scena, ja sam srećan i ponovo mlad. I samo se jedna stvar nikada nije promenila. Kad god čujem tu pesmu, gde god da sam i s kim god da sam, vidim tu malu scenu. Nju, kako igra u neobuzdanoj radosti.

Asocijacija na Aretu je baš to. Moja žena. Moja bivša žena.

A, zapisao sam.

Areta. Ambulanta, to sam odmah prežvrljao. Avgust.

A, kao avgust.

Jučerašnji dan. Ovaj avgust. Nije to moralo da bude baš juče, moglo je da bude i za nekoliko dana, ali jednostavno sam okrenuo njen broj, posle dugog premišljanja, skupio sam ovo malo hrabrosti što mi je preostalo, i rekao da ću da dođem, da uzmem svoje stvari. Bilo je krajnje vreme. Pet puta sam uzimao telefon i odustajao. Ne možeš lako da podneseš ono što znaš da si zaslužio. Prepao sam se.

„Dođi“, rekla je opuštenim glasom, glasom kakav imaju moralni pobednici koji su slast te pobeđe okusili više puta. Veteranka moralnih pobeda, delovala je skoro veselo.

„Nemoj pre osam“, rekla je i prekinula vezu, kao i uvek, i nisam stigao ništa da joj kažem, samo jedno skrušeno, poslušno „okej“.

Ne znam šta me je bilo spopalo da to bude baš juče, ali je očigledno da sam birao, kao i uvek, najmanje trnovit put – tihi kompromis, to jest, kao svaki muškarac u tako delikatnoj situaciji, učinio sam sve da uradim ono što se mora uraditi, a da me to što manje košta.

Ana se sutra vraća sa poslovnog puta, iz Njujorka. Okej, uradio sam to sinoć, da nju ne uznemirim. Anu. Tako je bilo najlakše. A opet, ispalo je tako teško. Celo to popodne bilo mi je mučno, kao neko čekanje na izvršenje smrtnog presude.

Napolju je bilo vrelo kao u rerni. Kraj avgusta, jara je titrala na asfaltu poput želea, mogla je skoro da se fizički oseti; iznad prašine i opušaka maltene sam je razgrtao nogama, i dok sam hodao do kola imao sam utisak da mi mokasine upadaju u veliku sivu žvakaću gumu. Ulice su bile puste, kao da je neko upravo bacio petardu, sasvim logično s obzirom na Beograd leti. Jedino što se moglo čuti bilo je brektanje aparata za rashlađivanje vazduha pokačenih po fasadama. Dobar dan za samoubistvo, pomislio sam, bacivši usputni pogled na Ciganku koja na čošku, kose uvezane u maramu sa cvetnim dezenom, prodaje lubenice i ruže. Rukom se držala za glavu, gledajući umorno i beznadežno u klonule ruže u plavoj plastičnoj kanti. I njoj nije bilo ni do čega. Klimnuo sam joj glavom u znak pozdrava, ali nije odgovorila.

Pomislio sam na sekund da se vratim i da kupim celu kofu ruža, ali onda sam odustao. Bilo bi preterano... Bilo bi neumesno. Dodavola sa ružama! A lubenice ne podnosim. Jednom sam se ispovraćao od nestvarne mešavine tople lubenice, sunčanice i sparine iznad osušene polegla trave na nekom izletu na Rudniku. Bilo je to davno, ali od tada lubenice ne jedem.

Tako da, ništa.

Možda sam prerano krenuo? Rekao sam da ću doći predveče, ali to ne znači u sedam uveče.

Ipak, morao sam da izađem. Unervozio sam se od onoga što dolazi, što me čeka, ceo dan nisam imao mira. Morao sam da izađem, ne drži me mesto u stanu. Poluspuštene roletne, smiraj dana, jaaaaaaao, vrelo leto, da bar mogu da se odvalim od popodnevnog spavanja. Izašao sam pod dejstvom uzbuđenja, neizdrža, da pobeđnem od sebe koji sedi, uznemiren, na kožnom kauču u minimalističkom skoro potpuno belom enterijeru, koji je proglašen jednim od najlepših privatnih prostora u Beogradu, po oceni žirija časopisa *Moj dom*, i gledam na sat. Tri puta sam stavljao kolonjsku vodu, i kad sam toga postao svestan, izleteo sam napolje.

Krstarenje gradom, to je najbolji način da se ubije vreme. Da se ubije ta mala nervoza koja mi, opet, kljuca u stomaku. Ili je to od vreline? Ipak, jedna od dobrih stvari u Beogradu u avgustu je upravo to – tišina. Bar niko ne trubi. Magični nedostatak buke. Beogradska siesta, prazne ulice. Milina za kola.

Zvao sam Željka da idemo na piće, ali matori je zapalio sa ženom u Grčku.

„Otkud ti? 'Oće da padaju sekire? Je l' sve u redu?“, u daljini iza njegovog glasa čula se cika i muzika.

„U redu je, što ne bi bilo u redu? Nismo se dugo čuli“, osetio sam zrnice prekora u njegovom glasu, šta je tu tako neobično da pozoveš na piće starog druga, koga nisi video dve godine? Ne razumem, Srbi su mnogo uvredljivi, rekao sam mu da ću se javiti kad budem imao vremena, i evo sad imam vremena, imam bar dva i po sata, i pozvao sam ga, prvo mi je on pao na pamet.

„E, matori, ako je sve u redu, 'fala bogu, super, ako nije ništa hitno, u romingu sam. Halkidiki, Sarti, evo i Sneška te pozdravlja. Čujemo se kad se vratim.“

Porodica, pomislio sam, i nešto me je na sekund bocnulo u srce, ali sam se brže-bolje setio Gorana. Telefon je zvonio i zvonio, i onda sam odustao. Možda namerno neće da mi se javi? Što su svi odjednom ljuti na mene? Ko ima vremena da se stalno čuje sa starim drugovima? Nismo gimnazijalke pa da se stalno dopisujemo. Imao sam mnogo posla, šta sam sad, kriv? Svaki put kada me je zvao bio sam na sastanku ili u inostranstvu. Tako se namestilo, pozive sam mu odbijao zato jer sam morao.

I Goran me je upravo otkao porukom: „JBT, matori, u bolnici sam. Čuka. Ali sad je sve pod kontrolom. Drži se.“

Zadrhtao sam na tren. Ne želiš da čuješ da tvom ortaku nije dobro. Nisam imao pojma da mu srce nije u redu.

„Batice, sve će biti okej“, napisao sam mu. Nisam imao inspiraciju ni za šta drugo. Dugačka poruka bi potresla i mene i njega.

A Nenad je isključen sa mreže, mora da je i on otputovao negde, na more.

Pre toga, ručao sam u *Dardiniju*. Crni rižoto. Čeri. Jedna čaša vina. Bio sam sâm u kafani. Isprva mi je to prijalo, to što sam bio sam sa Erosom Ramacotijem, ali me je, već posle prvog zalogaja, odjednom napao neki bedak. Radiš celog života sve da ne budeš u gomili, da sediš u kafanama u koje ne može da uđe svako, u klubovima u kojima ti je bez problema uvek obezbeđen separe, da se ne bi gužvao sa gomilom, i na kraju nemaš s kim da popiješ piće, pomislio sam, iznenađen i sam sopstvenim mračnim raspoloženjem. Mora biti da je na to uticala mešavina svetlosti – unutra su bile upaljene sijalice, napolju je sijalo sunce – izgleda da kombinacija jarkog sunca napolju i zidova boje crvene gline unutra dosta utiče na tragično osećanje života. Za koje, nije da baš i nemam razloga, mada se moji prijatelji, očigledno, sa tim ne bi složili.

Dali su mi novine. To je bilo još gore. U novinama u avgustu, koliko sam mogao da vidim, s obzirom na to da ne volim da stavljam naočare za čitanje po kafanama, to dosta kvari imidž – džaba mi sva ona znojenja po teretani, naočare plus dva, navrh nosa, mnogo spuštaju čoveka – bila je sve gola reciklaža vesti, ako se izuzmu tragedije i kataklizme. Bolje da ih nisam ni uzimao.

Potpuno srozanog raspoloženja, vratio sam se kući. Koja nije moja kuća.

Pomislio sam kako večeras, u stvari, idem svojoj kući, da uzmem svoje stvari. I to me je dodatno spustilo. Trebalo bi sebi da kažem da idem kod bivše žene da uzmem svoju garderobu, tako jednostavno i jasno i glasno, ali titularna zbrka – moja žena koja je faktički moja bivša žena – pravila mi je kaos u glavi. I hteo sam da ubijem tu tremu sa nekim, bilo kojim, starim drugom, sa bilo kojim

drugom, ali nije bilo nikoga. Hteo sam da se nekom malo jadam. Hteo sam da me neko sluša, uteši i ohrabri. Ali, kao za baksuz, nikog nije bilo. Dosta depresivno.

I onda sam izašao ranije, kao da ću tim što sam izašao iz kuće dva sata ranije nešto da ubrzam! Seo sam u kola i vozio se. Dorćol, pust. Zatim sam krenuo preko Brankovog mosta na Novi Beograd, kao poslednji jadnik, parkirao sam se kod Ušća, izašao napolje sa idejom da se prošetam i da se tako nekako saberem, ali me je ponovo zapahnula takva vrućina da sam se vratio u kola.

Došlo mi je da zapalim cigaretu, posle dve godine(!) i pomislio da sve otkažem. Kukavice toliko toga rešavaju SMS porukama. Nisam heroj, priznajem. Nisam nikada bio heroj, to nekako i nije moj dezen. Ja sam jedna kukavica.

I, uostalom, jebe mi se za moje stvari, manje-više. Mogu da joj napišem „izvini, nešto mi je iskršlo“, toliko puta sam to uradio, i onda ne moram da idem. Mogu da odem u tržni centar i da kupim sve šta mi treba, otkazaću, ovo je ionako glupo, nisam ni siguran da li sam uopšte spreman za susret s njom, nismo se videli dva meseca, otkad sam otišao grleći je čvrsto jednom rukom dok sam u drugoj nosio malu putnu torbu i teniski reket, pokupljen u predsooblju iz kible za kišobrane, inventar tog velikog trenutka. Ne želim da mislim o tome, mnogo je depresivno, o tom momentu, odbijao sam da mislim o tome, ali sad me ta slika spopada jer sam rekao da dolazim, i nemoćan sam da joj se oduprem. Od tada se uopšte nismo ni čuli ni videli, dva meseca je prošlo, to mi sad odjednom izgleda kao večnost.

Mislim samo o tome kako vreme leti, kako će sve da proleti, kako mi je proletelo pola života.

I, uostalom, svako bi na mom mestu otišao u svoj stan kad ona nije kod kuće, i uzeo bi svoje stvari. Ali, koje stvari? Šta muškarac ima? Šta muškarac ponese iz svog života?

Moglo je to da se izvede bez komplikacija i bez scena, glup sam što sam je uopšte zvao, niko nije tako lud da dobrovoljno ode na kusanje svoje porcije govana, svaki normalan čovek bi to nazvao pravim imenom i uradio bi to elegantno i bez buke. Ona nije tu: i, hopla! rezervni ključ, i uzmeš ono što je tvoja pokretna imovina – svoje kravate, penkala, sakoe i košulje, i veš i pižame – uradiš tako da se smanji pritisak porodične drame, da se smanji stres koji ionako postoji, ta gospođa Apokalipsa koju nisam želeo, koja se dogodila, mogla bi bar sad da se izbegne.

Možda, na kraju, ipak ne mogu da budem tolika gnjida? Da se ušunjam u stan i da izbegnem da se sretnem sa ženom sa kojom sam proveo dvadeset pet godina u braku. Ostani đubre dok kraja, to ipak nisam mogao. Nisam toliko đubre. Jednom bismo ionako morali da se sretnemo.

I, to će biti sada.

Ali sada mi se stezalo grlo. Uznemiren sam kao nikada, i ovo mi nije trebalo. Pomislio sam, ponovo, bolje je da budem pizda, kakvom me verovatno smatra, najlakše je biti pizda, život je ionako jedna niska pizdunstava uglavnom, bolje bi bilo da nas oboje poštedim sranja, emotivnih ispada, stida. Izbegneš krivicu, to valjda svako radi? Nije li život ponekad, kad se sve ogoli, samo to? Izbegavanje krivice? Jednostavno, organizuješ sebi život tako da bude što manje komplikacija: mogu sutra da pošaljem, na primer, Lazara, mog šofera, da ode po sve to, je l' tako? To rade pravi frajeri?

Ne znam ni šta je to – „sve to“, ona je rekla da dođem i da je sve spakovala.

Vozikao sam se bez cilja još malo, dok sunce potpuno nije zašlo i dok nebo nije pomodrelo, a onda sam duboko udahnuo i polako se odvezao na staru adresu. Na našu adresu.

A, kao adresa.

Parkirao sam se na ćošku, kod malog diskonta pića. Sačekao sam još desetak minuta u kolima, pre nego što sam, gledajući u vrhove svojih mokasina, da izbegnem bilo kakav slučajni susret sa komšijama, krenuo na poznatu adresu. Pomislio sam da kupim flašu vina, ali sam tu ideju odmah odbacio – kao dolaziš u svoj stan kod svoje žene da zauvek odeš, i nosiš joj flašu vina?!? Nenormalno, nelogično. I nekako jadno. A osim toga, u kući imamo kolekciju najboljih vina koja sam skupljao godinama, ako uopšte bude prilike da se popije nešto, imamo ta vina. Moja vina. Ali njih danas neću poneti. Bilo bi bedno da to uopšte pomenem.

Zazvonio sam praznih ruku.

I, odmah me je zajebala.

Opraštala se od mene kraljevski.

A, adio.

Stajao sam nekoliko trenutaka zarobljen pred tom slikom. Ona, u ramu ulaznih vrata, kao Matisova crvenokosa, u toj haljini na bele rade.

Onda je pružila obe ruke ka meni, kao što se pružaju ruke najboljem prijatelju, i zagrlila me. Potapšala me je nežno po ramenu, i nije me puštala nekoliko trenutaka.

Znala je.

Popio sam još malo konjaka.

A, kao aperitiv.

U rečnicima lepo piše da je aperitiv alkoholno piće koje se pije pre jela da bi stimulisalo apetit. Reč je nastala od latinske reči otvoriti – dakle aperitiv otvara.

„Može viski?“, pitala je odmah, žurno odlazeći po led.

„Ja sam već popila jedan“, čavrljala je veselo, preterano veselo za taj trenutak, pila je da ubije paniku, očigledno, to je bilo jasno i na prvi pogled, odlično je poznajem, znam kako moja žena ubija stres. Ali hodala je kao neka balerina u penziji, kao balerina koja se našla na prijemu u nekoj carskoj palati, priređenom njoj u čast. Kraljica teških trenutaka.

„Može“, rekao sam rastreseno, još na ulaznim vratima ja sam pukao, bio sam slomljen čovek.

Posmatrao sam našu dnevnu sobu, slike na zidovima, lampe, kao ubica koji se vratio na mesto zločina. Bio sam tu, skoro do juče, a sad sam došao u kurtoaznu posetu, stranac u noći, pomislio sam sa setom. Sve je bolelo u toj sceni.

„Saberu se, druškane!“, umirivao sam se, i pre nego što sam eksirao prvo piće, u glavi sam umesto mozga već imao pire krompir.

Tri kockice leda, kao i uvek, teatralno mi je dodala čašu, vrteći se, u toj haljini u glocku, svesna utiska koji ostavlja.

Koji mi je?

Taj aperitiv me uopšte nije otvorio. Samo je na trenutak umirio nešto sramotno, drhtavo i nezamislivo što se poput uplašene zverke budilo u mom stomaku.

Lice joj je bilo blistavo, smešno je da to muž kaže za svoju ženu, stvarno je nekako nenormalno da to kažeš za ženu sa kojom si proveo četvrt veka, ali bilo je blistavo, jebote, sijala je zbog nečega, valjda je to znanje koje neke žene imaju, sijala je zbog zrelosti, zbog osećaja

superiornosti, jer sam ja bio taj koji je došao da bi je napustio zauvek; ona je sve ove demone koji me razdiru već ukrotila, imala je vremena za to, nema sumnje, pripremila se bolje od mene za sve – za ovaj susret, za život. Nije se plašila.

Zavidim joj.

Obično bih je uvredio, uvek kada sam osećao i zrnice zavisti prema njoj, morao sam da je uvredim, ali sada se ne usuđujem. Nismo više toliko bliski da bih smeo da je povređujem. Toga sam svestan, da sam je povređivao uvek kada bih se osetio slabijim od nje, to je uvek bilo jače od mene, i kada bismo se svađali, ranije, i kad bi to osetila kod mene, uvek mi je govorila, sa neke visine, da je o tom fenomenu muške ljubomore pisao Kundera, „litost“, govorila je, „pročitaj“, zapamtio sam tu reč, „litost“, ali nisam hteo da pročitam *Knjigu smeha i zaborava*, baš zato. Zbog tog njenog tona. Zbog zavisti. Zbog inata.

Jača je od mene. Sada je jača, i još je jača jer ne želi da iskoristi tu nadmoć koju ima. Ona ne želi da me razbuca. I to me razvaljuje. Bilo bi mi mnogo lakše da me je odmah ispičkarala, s vrata, tu smo se oduvek fantastično snalazili, oboje. Ja sam došao po svoje stvari i po svoju porciju krivice, težine, prekora, po njene suze i očekivani očaj, ali od toga, izgleda, nema ništa.

Bio sam zapanjen. Odahnuo sam sa olakšanjem koje je samo sekund kasnije smenio neki jadan mrak: mračan sam jer je ona blistava, i sve blista u tom našem stanu, i sve izgleda bolje, mnogo bolje nego onda, kada sam otišao.

„Daj još jedan viski“, pružio sam čašu ka njoj i okrenuo glavu ka terasi – vetar je pomerio zavesu i u sobu je uletelo nebo, vreme, jedna zvezda mala kao zrno grožđa, s njom

i miris avgustovske noći i možda i jedan mali anđeo, jer sledećih nekoliko minuta niko nije izgovorio ni reč, i pevala je Šade.

„Š kao Šade“, izgovorila je nekoliko trenutaka ranije, i izgledalo je kao da i ne treba ništa više da se kaže.

Palo mi je na pamet, prvi put u životu, kako ima nečeg ludački erotičnog u tome što joj se obraćam sa „ti“, posle svega, u tome što sam joj rekao „daj još jedan viski“, kao da imam neka prava još uvek, na nju, na tu moju davno osvojenu, pokorenu i opustošenu zemlju, koju sam napustio ne osvrćući se, i što je ona bez roptanja, bez gorčine i bez ikakvog cinizma, rasterećena krivice i nimalo očajna (a očaj me užasava!!!), skočila da mi donese piće.

Osetio sam se kao kralj, ali već u sledećem trenutku bio sam mali zbunjeni rob.

Hteo sam, kao i obično, kao što sam radio celog života u našoj kući, da podignem noge na stočić. Mera mog kućnog uživanja uvek je bila baš ta scena – kad podignem noge na stočić ili na taburet i pijuckam jutarnju kafu ili prvo večernje piće. Ali odustao sam od te male prisnosti, jer to više nije bila moja kuća.

Vrpoljio sam se na fotelji dok je ona zveckala kockicama leda u kuhinji.

„Jesi gladan?“, doviknula je. „Mogu posle da nam napravim špagete.“

Nisam znao šta da joj odgovorim.

Iz nekog razloga pomislio sam tada da mora biti da izgledam kao frajer koji je došao na prvi sastanak, a ne na poslednji.

Auuuu, šta bi ovo?

A, kao Ako.

Ako se nešto desi? Ako se nešto promeni? Ako ona poludi? Ako ja poludim? Nema Ako. I nema Ali. To je sad sve nemoguće. Ali sinoć?

A, kao ambicija.

O, da, ambiciozan sam. Možda kažu da sam suviše ambiciozan? To je onda pežorativno značenje. Kao mnogo sam ambiciozan, ali to uglavnom govore lenčuge. Mrso-mudi, džabalebaroši koji se nikada nisu stvarno potrudili da nešto naprave od svojih života. Zaradio sam nešto. Stvorio sam malu materijalnu sigurnost. Volim Aritmetiku. Sabiranje, oduzimanje, Akcije, Analize. Napravio sam neki život. Voleo sam da radim, taj uspeh u poslu palio me je, priznajem, ponekad i više nego bilo koja žena, mada su me žene mnogo interesovale, da se blago izrazim. Četvorosoban stan. Svakom detetu po garsonjera. Dobra kola. Opušten sa lovom. To sam uvek želeo, tome sam težio, ako je to preterana ambicija, ja sam to.

I, umalo da zaboravim, Ana.

A, kao Ana.

Ana je ambiciozna.

Amor. Amorova strela. Agencija. Akten-tašna. Asep-sol. Aerosol. Armani. Akva viva. Amerika. Andamanska ostrva. Alter ego. Alt. Arandelovac. Anđeli i demoni.

„Ako možeš da vidiš uništeno delo svoga života i bez jedne jedine reči, ponovo da ga gradiš, ili da bez uzdaha i protesta, podneseš gubitak onoga što si dugo čekao; Ako možeš da budeš zaljubljen, ali ne i lud od ljubavi; Ako možeš da budeš jak a da pri tom ostaneš nežan, da ne mržiš one koji tebe mrže...“

Kipling, *Ako*, jedna od nekoliko pesma čije stihove i danas znam napamet. Učili smo poeziju u gimnaziji, kao ludi, tako smo muvali devojke, morao si bar jednu pesmu da znaš. Pripadam poetskoj generaciji. Bilo je to srećno vreme, možda zbog toga. Lova nije bila bitna, bili su bitni stihovi. Gitara. Ovu pesmu mi je otkrila Vesna, kad se rodio naš sin. Odmah sam je naučio napamet. Ponekad smo Vesna i ja recitovali *Ako* u nastavcima. Jedan stih ona, jedan ja, ali bilo je to dok smo bili klinci i dok smo verovali da je poezija važnija od stvarnosti. Ozbiljna muška pesma, za oca i sina. I, u stvari, više je ovo pesma za oca, nego za sina.

Sinoć je ona, posle druge flaše vina, počela da je recituje, ali jednostavno nisam imao snage da nastavim.

„Ako možeš“, ponavljam glasno, i više ni u šta ne mogu da se zakunem.

Dobro, tek sam počeo.

B

B, kao Bog, kao Beograd, kao bromazepam koji je Ana posejala svuda po stanu, ja sam u njenim godinama spavao kao bebica, ona ne može da zaspi bez toga.

B, kao brijanje.

Prešao sam rukom preko lica, i mogao da osetim finu šmirglu moje brade, baš mi brzo raste, pomislio sam, juče po podne sam se obrijao kad sam krenuo po svoje stvari, a vidi sad, tri ujutro je, a meni na licu već niče nova fina bradica. Setio sam se da sam negde pročitao da je to znak odličnog zdravlja, testosteron me, očigledno, još uvek ne napušta, i neka raste, sutra po podne ću da se obrijem kad budem išao po Anu.

Koliko li je sad sati u Njujorku? Devet?

Veče uz radio. Ova noć uz radio. Radio me razbio. Puštali su Ališu Kiz. Pevušio sam refren:

*I just want you close
Where you can stay forever
You can be sure*